

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 350/2018-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. októbra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej koná advokát a konateľ [REDACTED], a maloletých [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 9 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a čl. 33 Dohovoru o právach dieťaťa uzneseniami Okresného súdu Trnava č. k. 38 P 7/2017-205 z 23. marca 2018 a č. k. 38 P 7/2017-226 z 29. marca 2018, uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 24 CoP 59/2018-363, 24 CoP 60/2018-363 z 8. augusta 2018 a stanoviskami Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trnave z 20. júna 2018 a 17. júla 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]
o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. augusta 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“), [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 2. rade“) a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 3. rade“, spolu aj „sťažovatelia“) vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 9 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a čl. 33 Dohovoru o právach dieťaťa uzneseniami Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) č. k. 38 P 7/2017-205 z 23. marca 2018 a č. k. 38 P 7/2017-226 z 29. marca 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenia okresného súdu“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 24 CoP 59/2018-363, 24 CoP 60/2018-363 z 8. augusta 2018 a stanoviskami Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trnave (ďalej len „úrad práce“ alebo „kolízny opatrovník“) z 20. júna 2018 a 17. júla 2018 (ďalej len „stanoviská“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd rozhodol uznesením č. k. 38 P 7/2017-205 z 23. marca 2018 tak, že zamietol návrh sťažovateľa v 1. rade na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa domáhal zverenia sťažovateľov v 2. a 3. rade, maloletých detí, do jeho starostlivosti na čas do rozvodu manželstva sťažovateľa v 1. rade a matky maloletých detí. Dňa 14. augusta 2017 sťažovateľ v 1. rade podal na súde návrh na rozvod manželstva spolu s návrhom na úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode. Uznesením č. k. 38 P 7/2017-226 z 29. marca 2018 rozhodol okresný súd tak, že maloleté deti zveruje do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej do osobnej starostlivosti matky. Proti tomuto uzneseniu, ktorým súd zveril neodkladným opatrením maloleté deti do starostlivosti matky, podal sťažovateľ v 1. rade odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že napadnuté uznesenia okresného súdu potvrdil.

3. Sťažovateľ v 1. rade odôvodnil svoj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia potrebou úpravy styku s maloletými deťmi vzhľadom na pozitívne výsledky toxikologického vyšetrenia Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou s podozrením sťažovateľa v 1. rade, že maloleté deti v starostlivosti matky požívajú návykové psychofarmaká podávané matkou, čím je priamo ohrozené zdravie a fyzický, ako aj psychický vývoj maloletých detí. Sťažovateľ v 1. rade uvádza, že okresný súd porušil jeho ústavné práva, ako aj ústavné práva maloletých detí tým, že neustanovil znalca z odboru toxikológie a znalca z odboru detskej psychiatrie pre účely preverenia tvrdení sťažovateľa v 1. rade a zistenia materiálnej pravdy. Sťažovateľ v 1. rade podanou sťažnosťou napáda aj stanoviská úradu práce, v ktorých ako kolízny opatrovník uviedol, že navrhuje, aby krajský súd potvrdil napadnuté uznesenia okresného súdu o neodkladných opatreniach. Podľa sťažovateľa v 1. rade sú tieto stanoviská úradu práve nepreskúmateľné, keďže v nich nie je uvedené, na základe akých dôkazných prostriedkov dospel k záveru, že odvolací súd má uznesenia okresného súdu potvrdiť. Sťažovateľ v 1. rade vytýka kolíznemu opatrovníkovi aj to, že nevykonal potrebné šetrenia pre účely zistenia podávania psychofarmák a spôsobilosti matky vychovávať maloleté deti. Sťažovateľ v 1. rade namieta, že okresný súd ako aj krajský súd nevykonali žiadne dokazovanie týkajúce sa skutkových okolností podávania psychofarmák maloletým deťom a že v tejto súvislosti nedospeli k žiadnym zisteniam. Ďalej sťažovateľ v 1. rade namieta nesprávne právne závery okresného súdu a krajského súdu bez bližšej špecifikácie. Podľa sťažovateľa v 1. rade všeobecné súdy nesledovali najlepší záujem maloletých detí, keď zverili maloleté deti do osobnej starostlivosti matky, čím ich vystavili riziku detoxikácie organizmu bez lekárskeho dohľadu, čím porušili Dohovor o právach dieťaťa. K vydaniu uznesenia okresného súdu na základe návrhu matky došlo podľa sťažovateľa v 1. rade v rozpore s § 367 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), pretože neodkladné opatrenie bolo vydané podľa § 365 CMP, pre ktorého aplikáciu neboli splnené zákonné podmienky.

4. Na základe všetkých uvedených skutočností v závere sťažnosti sťažovateľ v 1. rade navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o jeho sťažnosti nálezom, ktorým by vyslovil porušenie ním označených práv (bod 1 tohto uznesenia) vo vzťahu k sťažovateľom napadnutými uzneseniami okresného súdu, napadnutým uznesením krajského súdu

a stanoviskami úradu práce, označené uznesenia okresného súdu a krajského súdu a stanoviská úradu práce zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi v 1. rade tiež primerané finančné zadostučinenie v sume 10 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť bez ústneho pojednávania.

7. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v 1. rade, ktorý je sám advokátom a ktorý koncipoval aj samotnú sťažnosť podanú ústavnému súdu, s návrhom nedoručil aj napadnuté uznesenie krajského súdu, ktorým boli potvrdené napadnuté uznesenia súdu prvej inštancie, proti ktorým sťažnosť smeruje. Nedoručenie rozhodnutia orgánu verejnej moci, v danom prípade napadnutého uznesenia krajského súdu, proti ktorému ústavná sťažnosť smeruje, je

nesplnením explicitne ustanovenej podmienky konania v zmysle § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. V súvislosti s uvedeným nedostatkom (bod 7) ústavný súd pripomína, že tento nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na takýto postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, pričom z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010). Ústavný súd v tejto súvislosti už vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005 uviedol: „Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.“ Aj v súvislosti s tým naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

9. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažnosť v časti týkajúcej sa napadnutých uznesení okresného súdu a napadnutého uznesenia krajského súdu vykazuje taký nedostatok náležitosti predpísanej zákonom, že nie je možné preskúmať splnenie hoci len procesných podmienok konania pred ústavným súdom, a preto ju z uvedeného dôvodu odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

10. Iná situácia nastáva v prípade tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti napadnutým stanoviskám úradu práce. V tejto časti nie je daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie vecí (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

11. Ako to z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

12. Sťažovateľ v odôvodnení podanej sťažnosti, ako aj v samotnom petite napáda stanoviská úradu práce a domáha sa ich zrušenia zo strany ústavného súdu. V predmetnom konaní podal napadnuté stanoviská úrad práce ako kolízny opatrovník v postavení účastníka konania o úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom. Úrad práce nevystupoval v postavení orgánu verejnej moci rozhodujúceho o právach a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb a z tohto dôvodu nespadá rozhodovanie vo veci napadnutých stanovísk do rámca zásahov, o ktorých by mal ústavný súd právomoc rozhodnúť.

13. Navyše, proti napadnutým stanoviskám úradu práce mal sťažovateľ k dispozícii účinný prostriedok nápravy, a to odvolanie ako riadny opravný prostriedok, v ktorom mohol uplatniť námietky obsiahnuté v sťažnosti a ktorý sťažovateľ aj využil, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal predovšetkým krajský súd v odvolacom konaní.

14. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť v tejto časti (vo vzťahu k stanoviskám úradu práce) pri predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

15. V závere ústavný súd dodáva, že jeho pozornosti neušla skutočnosť, že maloletí sťažovatelia v 2. a 3. rade neboli v podanej sťažnosti uvedení ako jej podávatelia, a z obsahu samotnej sťažnosti je zjavné, že bola podaná len sťažovateľom v 1. rade. Až zo samotného petitu sťažnosti ústavný súd zistil, že sa ňou žiada vysloviť porušenie označených práv aj vo

vzťahu k sťažovateľom v 2. a 3. rade. Na tomto mieste je potom potrebné uviesť, že spolu so sťažnosťou nebola ústavnému súdu predložená plná moc udelená advokátovi na zastupovanie sťažovateľa v 2. rade a sťažovateľa v 3. rade pred ústavným súdom. Ústavný súd aj vzhľadom na hospodárnosť, rýchlosť, účelnosť a efektívnosť konania nepovažoval za potrebné vyzývať na doplnenie plnej moci, a to predovšetkým s poukazom na dôvody, pre ktoré bolo potrebné sťažnosť odmietnuť už pri jej predbežnom prerokovaní.

16. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia. Keďže ústavný súd sťažnosť sťažovateľov ako celok odmietol, o ďalších nárokoch v nej uplatnených už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. októbra 2018